

DEMOKRAT

Glas demokrata sjeverne Dalmacije.

„JURAJ SIŠKORIĆ“
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena u gotovom.

Izlazi svakog petka večer.

POJEDINI BROJ 1.50 DIN.

Predbrojba: godišnje D. 40 polugod. 20.

Oglasi po cijeniku. —

God. 2.

Šibenik, 12 augusta 1922.

Br. 29.

Posveta nove zastave Sokolskog Društva.

U nedjelju 6. o. mj. naš Šibenik je doživio veliko slavlje: sokolsko društvo posvetilo je svoj novi društveni barjak. Već ranim jutrom počeo se grad kititi narodnim bojama, a sa prozora se sterahu čilimovi. Narod je na poljani vrvio da vidi ovu rijetku svečanost. Tačno u 8 sati i po naša zaslužna Šibenska glazba uz udaranje veselih davorija uputi se na obalu, da predigne slavnu našu vojsku i mornaricu. Odatle pođe opkoljena svijetom na željezničku stanicu, da bude kod dolaska vojnog bataljona, koji će da ostane u Šibeniku. Tačno po programu stigao je vlak, vojska se u najboljem redu sredila pozdravljena od časničkog zbora mornarice i pješadije, na čelu mu visni pukovnik g. Kuzmanović, te od gosp. poglavara vl. savj. dr. Perovića i opć. upr. g. dr. Rajevića i od prestavnštva Sokolskog Društva. Kad se vojska postrojila, krene u grad duga povorka, da se zaustavi na Poljani Kralja Petra Velikoga. Na Poljani dočekaje vojsku: Sokolsko Društvo sa svim svojim članstvom, Vatrogasno Društvo i Filarmoničko te masa naroda. Tu se svrsta velika povorka i krene na trg Bazilike, gdje se imala obaviti posveta. Iza glazbe stupala je vojska, pješadija i mornariča, vatrogasci, pjevači Filarmonije i Sokol. Oko 10^{1/2}, priprije povorka glavnom ulicom na trg Bazilike, gdje se bila sjatila sila svijeta. Već uveče uoči svečanosti Sokoli podigoše lijep oltar za posvetu i oko njega se razreda vojska, vatrogasci, pjevači i Sokol. Pred oltarom postaviše se gg. oficiri sa pukovnicima gg. Kuzmanovićem i Damjanovićem. S li-

jeve strane presvešteni gospodin episkop Danilo sa visokodostojnim gospodinom stavroforom prof. Javorom predstavnik Kurije gosp. prof. R. Pian, predsjednik srpsko-prav. općine dr. Subotić, vladin savj. dr. I. Perović, upravitelj općine dr. Rajević, predsjednik zem. suda dr. S. Spalatin, drž. odv. V. Buric, direktor M. Ježina s profesorima, poglavica kot. suđa savj. I. Rendić, upravnik por. ureda, poglavica por. vlasti, upravnik carinarice, predsjednik odvjetničke komore, nadučitelji muških i ženskih osnovnih škola itd. predsjednici ili zastupnici mjesnih društava: Uprava Ženske Narodne Zadruga na čelu joj predsjednica g.đa L. Ježina, zastupstvo Filarmonije, deputacija J. N. N. O. zastupstvo Učiteljskog društva, jug. lovačkog društva, zemljoradničke Stionice, zemljoradničke omladine, prosvjetno-zabavnog skupa, matice jugoslavenske, akademske omladine, pomorskog šporskog Kluba „Jadrija“, srpskog pjevačkog društva „Srbadija“, srpske čitaonice, nogometnog Kluba „Osvit“ i mnogo drugih uzvanika, koji su u svoje doba dali svoj obol za izradnju nove zastave.

U 10^{1/2}, sred grobne tišine izade iz crkve prečasni kanonik kapitularni vikar gosp. Grgur Gojanović, koji je obavio čin posvete.

Zastavu je držao župan brat prof. M. Triva. Kad je svečani čin bio obavljen prečasni gosp. Gojanović, poznati naš rodoljub održa odluje prigodno slovo, u kojem je u prvom redu pozdravio našu slavnu vojsku, div-sokolove i gordi Šibenik. U preglednim ali snažnim potezima prikazao je naša nasto-

janja, rad svih naših prvaka za narodno oslobođenje i ujedinjenje. Osobito je istakao herojska djela našega naroda pod vodstvom slavne dinastije Karađorđevića. To je djelo nama donijelo slobodu i jedinstvo, to je djelo, koje nam osigurava narodnu dobrobit, sreću i budućnost. Vjerski momenat u vezi sa današnjim slavljem naglasuje na osobit način, dozvavši nam sve one podvige, koje je naš narod morao da izdrži u obrani vjere i otačastva. Imamo svoju državu - nastavlja govornik - imamo slobodu i jedinstvo, a simbol tih velikih tekovina naša je narodna zastava, jugoslavenska je trobojka. Pod tom trobojkom naši će narodni redovi koracati, uz našu junacku vojsku stupat će jugoslavenski sokolovi, da brane i odbrane grudu otadžbine zalijevanu potocima krvi, za kojom grabežljivi i nezasićni tuđin još i danas hlepi da nam je otme. Ali svi će naši dušmani uzmaknuti pred našom narodnom vojskom udruženom u armadi sokolova i vojnika.

Pjesničkim riječima pozdravlja posvećeni barjak i ističe značenje boja naše ponosne zastave. Govori o sokolstvu i sokolskim idealima, o jugoslavenskom bratsku i velikoj sveslavenskoj ideji. Toplim apelom odličnog rodoljuba starca Gojanovića, koji mladenačkim žarom usrdno apelira na Šibenčane i sve rodoljube u otadžbini, da se utvrdi sloga, ljubav i bratstvo među nama, što će nam donijeti sreću i probitak u otadžbini, čast i slavu pronijeti nam svijetom. Svoj krasni govor završio je poklikom vojsci i Jugoslaviji.

Ovaj se govor duboko dojmio svih prisutnih, dok

su mnogi žalili, da iz neposredne blizine nijesu mogli slušati blagu riječ prožetu jugoslavenskom i sveslavenskom zavjetnom misli.

Za njim je brat župan predavajući zastavu bratu tajniku, jer su radi obiteljski žalosti starosta i njegov zamjenik bili odsutni, izrekao ove značajne riječi:

„Brate, prelijep je ovo znak, što ti ga uručujem u ovom svečanom času: u njemu su se našle u zagrljaju tri naše boje, tri sunčava zraka, tri rođena brata, a veže ih plemenita sokolska misao, koja u snažnom poletu stremlje u vedre visine, k sjajnijoj budućnosti.“

Još ljepša će da bude ova zastava, kad četa pod njom, složna i nerazdruživa, digne svoja srca za uzvišenom sokolskom mišlju.

Samo jedno može ljepše od ovog barjaka da bude, a to je samo sokolsko srce u onom času, kad prožeto idealnim rodoljubljem hoće da sebe žrtvuje.

Primi, brate, ovaj znamen slobode i jedinstva, da bi u ruci šibenskog sokola ostao uvijek svijetao i neokaljan i da bi se okitio novim sjajem kroz srca i djela svoje čete.“

Primivši brat tajnik barjak oslovi društvenog barjaktara brata M. Cvitkovića: „Brate barjaktaru! Tvom poštenom srcu, tvojim snažnim mišicama, predajem novi barjak. Ti znaš, kakvo ti blago povjeravam. To je čast, ponos, slava našeg društva, Sokolstva! a sokolstvo je srčika jezgra, duša naroda.“

Neokaljan, častan, slavan nek se vije u hrabrim ti rukama. Nigda da nijesi smalaksao! Budi junakom, a us treba li brani ga do krvoprolića, ovjenčaj lovorikom sebe i njega! Glavu ali n

barjak! Život ali ne poniženje, sve za narod, za slobodnu Jugoslaviju.“

Kad je barjaktar primio zastavu položio je svečano obećanje, da će zastavu vjerno čuvati i do potrebe za nju i svoj život dati.

Na to društvo „Filharmonija“ zapjeva narodne himne. Pjevanje je bilo veličanstveno, najsajjniji momenat svečanosti. Kad su himne ispijane, šibenska glazba udara „Sokolsku“, a onda starješinstvo društva sa županom i barjakom sađe sa oltara i krene k četi prolazeći trontom pred postrojenom vojskom, oficirskim korom, vlastima, vatrogascima dok nije došlo do čete uvijek pozdravljeno oduševljenim pjeskanjem.

Tada se svrsta povorka, da otprati zastavu. Na čelu glazba pa odred vojske, starješinstvo župe i društva sa barjakom, oficirski zbor, vlasti, društva, odred sokolova, pješadija, mornarica, vatrogasci, pjevači i četiri odreda sokolova. Impozantna povorka kreće glavnom ulicom do dućana M. Skočića, skrene u ulicu sv. Frane te izađe na pazar. Kad je povorka stigla do Vatrogasaca, zaustavi se, a oficirski zbor, vlasti, predstavnici društava i starješinstvo Sokola s barjakom upute se na poljanu za mimohod. Sjajan je to bio mimohod. Uz zvuk rodoljubnih davorija stupala je naša hrabra vojska, za njom vatrogasci, pjevači i Sokol. Divan pogled, da se srce od milinja ganulo. Svi proniknuti istom mišlju u velikoj ljubavi prama ujedinijenoj domovini i prejasnom vladalačkom domu. Kad se iza mimohoda sve opet postrojilo na Poljan pred Sokolanom, oficirski kor, predstavnici vlasti, zavoda i društava, uputiše se u Sokolanu, gdje je brat tajnik držao zdravicu Našem junakom Kralju i Kraljici. On reče: „U ovom svečanom času, kad smo se svi okupili oko Sokolskog društva, da posvetimo zastavu, najuzvišeniji simbol našeg narodnog jedinstva, naše sloge i ljubavi, misao naša i srce naše osjeća neodoljivu potrebu, da daje eduška najdubljem čuvstvu svojem ljubavi i odanosti svih nas prema uzvišenom Domu slavnih junaka Karadorđevića te vas pozabljem,

da skupa sa mnom kliknete trokratni Živio Njegovom Veličanstvu našem viteškom Kralju Aleksandru i našoj prejasnoj Kraljici Mariji. Neka žive Njihova Veličanstva naš Kralj Aleksandar i naša Kraljica Marija!

Zaori trokratni „živio“, a na poljani glazba udara narodnu himnu, dok su mužari 21 hitac ispalili.

Vojska i sva društva kreću se odmah svojoj kući, da ponese sobom najdublji utisak sa ove dostojanstvene i lijepe svečanosti.

Kad se uzvanici razidoše, Sokolsko je društvo držalo svečanu vanrednu glavnu skupštinu sa dnevnim redom: Posveta zastave. Prisutno je bilo oko 200 izvršujućih članova. Brat tajnik je zanosno riječi oslovio prisutne i dugim potezima ocrtao je historijat stare sokolske zastave. Radi zasluga koji steškoše tim što su spasili staru zastavu predložio brata Blaženčića Josipa i Maksima Čabova za *očasne članove* društva, a za zasluge stečene za novu zastavu gosp. Zvona Rakamarića akad. slikara, koji je dao sav svoj umjetnički rad za sastav nove zastave te gospođu Ivku Rendić, koja je utkala zastavu ne zazirući od uporna rada od više mjeseci, a izrazilo je pohvalno priznanie nadučitelju g. Karadžoli za to što je Društvu iza sloma pokionio sprave, koje je na dražbi kupio, kad ih je Austrija bila zaplijenila.

Poslani su sa skupštine ovi telegrami:

Maršalatu Dvora - Beograd.

Sokolsko Društvo u Šibeniku posvećujući danas svoj novidruštveni barjak podastire pred prestolje Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra i Njezina Veličanstva Kraljice Marije osjeća svoje duboke podaničke ljubavi i odanosti. — Starješinstvo.

Jugoslavenski Sokolski Savez - Ljubljana.

Prigodom posvete novog društvenog barjaka Sokolsko Društvo u Šibeniku kliče bratski Zdravo starješinstvu jugoslavenskog sokolstva. — Starješinstvo.

Zatim je brat tajnik pročitao velik broj brzogovornih pozdrava od raznih bratskih

društava i prijatelja sokolske ideje.

Tim se ova veličanstvena svečanost završila.

Red je bio uvijek uzoran, a to je na čast građanstvu a i redarstvu, koje je vršilo baš sjajnu službu.

Nova zastava,

izrađena je po nacrtu akad. slikara g. Z. Rakamarića a izvela ju je gospođa Gina Rendić. Veličina zastave je m² uračunavši i rub zastave, koji se sastoji od kvadratnih kocaka od 5 cm. Kocke su u narodnim bojama, a na svakoj kukić, u čoškovima Krstić. S desne strane barjaka izvezen je sokol u zlatu, gdje leti, a u pandžama drži buče. S lijeve strane je novi sokolski monogram u srebru. O koplju su pričvršćene tri vrpce modra, bijelaj i crvena. Na modroj vrpce je natpis: Sokolsko društvo u Šibeniku 6 VIII. 1899 (godina utemeljena društva), na bijeloj je pri dnu nadnevak posvete prvog barjaka 22. VII. 1900., a na crvenoj je ubilježen dan posvete nove zastave 6. VIII. 1922.

Ukupni dojam zastave je zaista imponantan, jer su svi dijelovi tako fino i detaljno izrađeni, te ukusno namješteni, da sačinjavaju jedinstvenu cjelinu. Iskače osobito rub zastave, koji zastavi daje najviše života, radi svoje ljepote i preciznosti te raspoređa boja. Sokol je u letu čisto živ, izbjija osobitost ove male

grabilice u oštrim pogledu i raskriljenim krilima kao da hoće da se baci na svoj plijen. Svako perce je tako majstorski izrađeno, da se opaža prelijevanje zlata u svim niancama. Monogram na lijevoj strani je značajan i lijep, te izgleda kao da je slovo o poput obruča zahvatilo ostalo slova a sve to tako skladno i lijepo udešeno da je potpuna cjelina u svojoj ornamentici i izradbi u skladu sa rubom zastave.

Naše Sokolsko Društvo može da se ponosi ovakvom zastavom, a najviše i s toga što je tek treće društvo da razvija jugoslavenski barjak, a prvo u Dalmaciji. Dat će sigurno pobude i drugim društvima Sokolskim diljem naše domovine, da i oni visoko dignu ovaj simbol narodnog jedinstva. Sokolsko se Društvo neće moći nikako da se oduži g. Rakamariću i g.đi Rendić, koji su za nekoliko mjeseci složna rada i požrtvornosti svim silama radili, da društvu dadu ono što može dati samo umjetnost i fini rad, a vodila ih kod toga samo ljubav i odanost velikoj sokolskoj ideji. Društvo ih je nadarilo svojim počasnim članstvom, a to je jedino, što im je društvo moglo dati, osobito gosp. Rakamariću, koji nije nikada ni u snu pomišljao na bilo koju odštetu, već je uvijek bio spreman, da sve svoje umjetničke sposobnosti stavi u službu našeg Sokolstva. Ugladali se i drugi!

Nemile pojave.

Prošle nedjelje izvršio se u našem gradu znamenit čin: šibenski „Sokol“, koji je za 23 godine ponosno vijao svojuplomensku hrvatsku zastavu, razvio je i blagoslovio sada svoju novu jugoslavensku državnu zastavu, uzeo je za svoj simbol u ime onog postignutog narodnog jedinstva, za kojim su kroz vjekove uzdisale, radile i borile se čitave generacije naših pređa. Kako na drugome mjestu javljamo, blagoslov barjaka izvršio je čestiti kanonik Gojanović uz korporativno sudjelovanje svih

„Sokolova“, vojske i mornarice, predstavnika vlasti i društava i predstavnika pravoslavnog sveštenstva sa presveštenim vladikom na čelu. *Katoličko sveštenstvo, ovaj narodnoj slavi, nije učestvovalo.* Dok je narodan čovjek, kanonik Gojanović, pred vratima veleborne šibenske katedrale, sam, bez ikakve asistencije, uz urnebesno klicanje puka, svečani blagoslov obavljao, dotle su ostala gospoda kanonici, njegovi kolege, mirno i baš onda funkcionalisali, a da se niti iz kurtovazije nijesu udostojali

pristupiti da čuju onaj lijepi patriotski govor svoga druga, koji je sve prisutne onako uzhitio. Presvijetli biskup utekao negdje na otok, a bezbroj popova i fratara, što usrećuju Šibenik, zatvorio se u kuće i manastire, nakon neuspjeha agitacije, da se ne okite ni stanovni ni dućani. Samo ono varošskog fratra, usudilo se da ne izvjesi zastave ni na crkvi, ni na štandarcu i da zabrani pucanje mužara u šematoriju.

Za saa čin u sebi, što su se ovi popovi i fratri ostilno podnijeli pri jednoj nacionalnoj slavi, malo nas brige; svečanost je svejedno dobro ispala, pučko sudjelovanje bilo je veliko! Nego ono što nas zabrinjuje, jest činjenica da je ovakova vrst ljudi razsijana tamo amo po mjestima i selima za župnike i kapelane i tako u neprestanom doticaju sa pukom, koga oni u ime Boga i vjere truju i nacionalno ubijaju. Ima, doduše, mnogo časnih iznimaka među katoličkim svećenstvom, ima ljudi čisto narodnih, sljedbenika uzornih onih starih narodnjaka, koji su, za Pavlinovića i Klaića spremali narod na budućnost, koju smo sada sretno postigli. Nu broj tih čestitih svećenika nije dovoljan, a da bi se mogao oduprijeti pogubnom radu ovih bezdušnika odnarodjenih od rimske kurije, vječne neprijateljice svega što je slavjansko.

Oni su najprije katolici. Katolicizam zapostavlja i stvaraju prkos Orlove, prkos udruženja svake vrsti i svakome svome katoličkom društvu postavljaju pridjev „hrvatski“ i tako identifikuju hrvatstvo sa katoličanstvom jedno plemensko ime u jedinstvenoj narodnoj državi sa pojmom jedne općenite nenarodne vjeroispovjesti. Taj nemili separatizam oni siju u narodu, u ime toga odurnoga separatizma oni su agitirali protiv sokolskoj svečanosti, oni nijesu prlstopili posveti barjaka, i ako je to bio jedan vjerski akt po katoličkom ritusu, samo zato, što je taj barjak bio jugoslavenski, a pri tome su zabavili, da je taj jugosla-

ski barjak primila kao svoj, cijela naša junačka vojska, ona vojska, koja je pod srpskim slavim barjakom protila na potoke krvi i izvojevala naše oslobodjenje.

Ovaj raboti mnogih odnordjenih popova svi se slojevi u državi moraju najenergичnije oprijeti; oni su internacionalni katolici baš onako, kako su internacionalni i komunisti. I jedna i druga internacionala je za našu državu pogubna i svi je moramo pobijati. Najveću nadu polažemo u naše škole, jer dok bude analfabetizma, bit će nam pogibeljni i komunisti i klerikalci.

Bez savijesti.

U današnje teško poratno doba najpreči rad svih narodnih radenika bio bi ublažavanje socijalnih i gospodarskih nevolja i staleških sukoba. Ne možemo pak utvrditi da je danas doista takov taj rad, jer lične i stranačke strasti, pohlepa za t. z. političkim ugledom, mandatom zastupničkim — vlasti pogoršavaju ovo bolesno današnje socijalno stanje.

Mi se dobro sjećamo izbora g. 1911. Na siromašni, posve neuki i sapušteni naš svijet navalili agitatori. Ta izborna borba osnivala se na najnemoralnijim metodama zavađanja neukosti i neimaštine. Drzovito lagalo se je u lice istini a lakovjerni svijet vjerovao je i najglupljim tvrdnjama stranačkih agitatora, koji nijesu birali sredstva, da ga još gore zalude. Kad pak izbori svršise, od svega što se obećalo i govorilo uprav ništa, samo krčmari ne zaboraviše na svoje patriotske potroške. Iz te i takove izborne buke narod nije ništa ni imao ni naučio, naprotiv oni događaji djelovali su na nj rastvorno i pogubno.

Stalež, koji je najljuće u svojim ekonomskim interesima povrijeđen te snosi posljedice današnjih poratnih prilika, je samo stalež umnih radnika, koji hoće pošteno da svoj hljeb zasluži. Svi drugi staleži su iz rata crpili znatne koristi, mnogi dapače potpuno obezbijedili svoj e-

konomski opstanak, samo umni radnik ne nalazi dostojne naplate za svoj trud i u nauku uložene znatne kapitale. Sasvim tim niko manje nije uložio nastojanja i postigao bio kojeg uspjeha da svoje interese zaštiti i unapredi kao ovaj stalež. U toj borbi za svoj opstanak mnogi pojedinci (intelektualci) obratiše se stoga spekulativno na najšire naše narodne mase i postadoše zemljoradnički prvaci, vogje i agitatori, ali kraj toga nijesu ni za dlaku promijenili svoju metodu agitiranja nego li je ona pomenuta od g. 1911. Bez dobre volje i prave ljubavi za narod oni nastoje i sada samo u svoje lične i spekulativne svrhe.

Prateći pomno njihovo djelovanje u Dalmaciji nijesmo kod njih mogli da vidimo ikakav rad i uspjeh kojim bi se pred narodom mogli pođičiti. Opazili smo naprotiv samo grdnje na „klobuke“, na sisavce u gospodskom odijelu, viku na vječite nepravde i t. d. naime sve ono što može i mora da neuku i siromašnom polaska da uzbudu sve strasti životinjske što kod istog tinjaju, da zemljoradnički stalež uzvise nad svim i svačem, stvarajući ga kao vrhovnog i apsolutnog tiranina u državi. U tu bezsavljesnu agitaciju na žalost ne pođoš „kape“ već opet neki „klobuci“, koji umišljeni o svojoj veličini a povrijeđeni u svojem slavohleplju vanas obilaze naša zagorska i primorska sela da ih za se organizuju.

Ko nije slijep, taj može da vidi da naš zemljoradnički pokret, i ako u stanovitom pravcu ima svoju opravdanost, po načuu kako se on provodi i kako ga stanoviti „vođe“ upućuju, ne donosi koristi ni staležu a ni cjeolini. Taj rad je prividan, ne realan za sav stalež, on je prosta čigacija za stalešku premoć od ljudi na žalost, koji ne samo da staležu ne pripadaju, već za nj osjećaju samo dok ih taj stalež ne iznese na političku površinu, na koju u svojem vlastitom krugu ne bi nikada isplivali niti ikad štogod značili. Znatno pak mogu da znače samo kod onih, kod kojih vlada

neupućenost, neznanje i siromaštvo duha i imanja pa kod kojih svaka riječ, koja ide na pa i silovitu izmjenu pravnog poretka, na uništenje prava svojine i prevlasti razbora i duha, mora da pane na plodno tlo. Tu se uspjesi mogu postići, ali tim nije ništa postignuto na korist staleža, za koji se danas razni agitatori vičući na inteligencu izlažu i prenavljaju.

X.

Žalosne prilike.

Usljed još nesredjenih i provizornih upravnih prilika, kao da je redarstveni aparat u Dalmaciji potpuno izmakao pažnji i nadležnosti pokrajinskog namjesništva. Od više vremena gledamo kako se on razvija potpuno neovisno, skoro bi rekli nad glavom same pokrajinske vlade. Ne radi se naime o neovisnosti jednog dobrog organizovanog sistema, koji tu neovisnost baš svojoj savršenosti zahvaljuje. Radi se o protivnom i sa protivnim posljedicama, Redarstveni aparat je postao jedna *nuzvlada*, gdje starješine imaju svoj „raison d'être“ samo u jednom do u tančine izradjenom sistemu svakakovih daća, koje idu na ličnu korist višeg činovništva, a u manjoj mjeri nižeg. Te silne daće moraju plaćati obrtnici, a u zadnjem redu pak i općinstvo. Niko ne bi prigovarao tome da se činovniku nadoknadi službovanje preko uredovnih satova. Ali mora se prigovoriti dapače prosvjedovati, što i činovništvo samo i samovoljno odredjuje te pristojbine i to nerazmjerno visoko i da se čak pristojbine kumuliraju. Taj turški sistem kao i sve kritike, koje se u javnosti pronasaju, koje čak i službeno dopiru do poglavice naše pokr. ukraje regbi, da njega ostavljaju potpuno ravnodušnim. Hvala okolnosti, što je više činovništvo udubljeno samo odredjivanjem taksa, [prema doli razvija se sve to veća razrožnost i nedišiplina. U službu bivaju primljeni i ostavljeni ovakovi elementi, čak državi nepouzdati i doživljuju se slučajevi kao ubijstvo komesara Botice. Kao

klasičan primjer pak revnosti redarstva u Splitu, može se navesti slučaj, koji se je desio ovih dana, gdje vlada za dva dana nije znala, da se u Splitu nalazi ministar Marinković! Nu iznašanje detalja i mnogih ličnih momenta koji su u Splitu osobitim povodom svakakovih komenata, kod kojih najgore prolazi sama pokrajinska vlada, nije svrha naših opazaka. Mi hoćemo u prvom redu upozoriti g. namjesnika i tražiti od njega da stane na kraj destruktivnoj samovolji nekih ljudi i da popravi, dok je na vrijeme. Jedna od najfatalnijih pogrešaka je bilo

popuštanje, koje je dovelo do potpune emancipacije redarstvene direkcije u Splitu i policijskih odelenja od kotarskih poglavara. Smješno je, kao što ruši svaki ugled vlasti jedan poglavar koji se izvinjava, da je on samo po imenu, poglavica redarstva. Ili ćemo i do toga doći, da i g. namjesnik počme sebe izvinjavati? Mi u ime javnosti prosvjedujemo proti takovim prilikama ograničujući se za danas da ovoliko kažemo, zahtjevamo ujedno, da se odmah počne sa ozdravljenjem prilika u redarstvenoj službi.

lo medju vodstvom zemljoradničke stranke i u Dalmaciji i koje je dalo povoda nekim glasovima, da se traže neki sporazumi, koji bi nas i čitavu javnost mogli samo veseliti. Jer bez obzira na težinu položaja, koji je u našim krajevima nastao radi ekonomskog spora, svaki pravi rodoljub je morao biti zabrinut kuda bi mogle voditi neke pojave unutar zemljoradničke stranke u nacionalnom i socijalnom pravcu. Stambulinski, Radić i Boljševiki bili bi morali pre-

uzeti vlast nad našim narodom i spasiti našu državu?? Mnogima će bar sada biti jasno, zašto su se mnogi komunisti ušuljali u zemljoradničku stranku i zašto oni tamo ruju proti nacionalnim strankama i državi. Sada i razumijemo zašto su baš po Dalmaciji gospoda Komadinić i Avramović, koji tako slabo uspjevaju u Srbiji, gdje ih nijesu ljudi dobro poznavali tražili neuke i naivne težake, da ih huckaju te praznim riječima i obećanjima nasamare.

Što govore zemljoradnički vodje jedni o drugima.

Slovenski Narod od 3 tek. piše slijedeće pod naslovom: *Jesu li zemljoradnici za kralja ili za republiku?* Na to pitanje teško je odgovoriti. Ali u tom pitanju nekoliko razjašnjenja daje izjava bivšeg člana zemljoradničkog parlamentarnog kluba gosp. Popadića, koju je on podao u skupštinskom odboru prigodom rasprave neke atere. Popadić je, medju ostalim izjavio ovo: „Odmah iza izbora za ustavotvornu skupštinu mi zastupnici zemljoradnika sastali smo se u kući presjednika kluba gosp. Avramovića. Na tom sastanku raspravljali smo o pitanju, dali se naš klub (odnosno stranka zemljoradnika) ima izjaviti za kraljevstvo ili republiku. Zastupnik Moskovljević naginjao je komunistu. Bilo je više takovih sastanaka, ali su se vršili bez sudjelovanja bosanskih i slovenskih zastupnika proti čemu su oni često prosvjedovali (kako je poznato 11 slovenskih zastupnika radi čudnih prilika u zemljoradničkoj stranci koje opisujemo odvojili su se kasnije i skupili su se u svoj nezavisni klub. op. ur.). Odnosaji u klubu bivali su sve to napetiji, najviše zato, jer su slovenački i bosanski zastupnici bili izraziti monarhiste. Bilo je sporova u klubu i radi pisanja stranačkog glasila pod uredništvom glavnog urednika Kamadinića. Najveća su nesuglasja na

stala kad je u zemljoradnički savez primljen bugarski ministar presjednik Stambolinski, koji je nudjao novaca da se podupre naš zemljoradnički pokret i na čiju je inicijativu Komadinić poslao čestitke Stjepanu Radiću (baš fino društvo! op. ur.) Zastupnik Miloradović je napokom jednog dana obavijestio Slovence o tim tajnim sastancima. Pričao im je dalje, da Moskovljević vodi pregovore sa Boljševikima i da Komadinić ide za tim, da nas spremi u jedno društvo sa Bugarima. To je napokom dalo povoda slovenačkim zastupnicima, da istupe iz kluba. Na to su bosanski zahtjevali, da se klub jasno izrazi, dali je za kraljevsko ili za republiku. Bosanci su izjavili: „Mi Bosanci želimo da s nama vlada kuća Petra Karadjordjevića, zato smo i za kraljevstvo“. Onda je došlo do glasovanja, pa se je većina ipak izjavilo za Kraljevstvo. Od toga dana zastupnik Mihajlo Avramović nije više dolazio u klub“.

Ovako prema *Slov. Narodu* pripovjeda zastupnik Popadić. Treba priznati, da se je od više zemana dosta i po novinama i privatno šaputalo o zemljoradničkom klubu i o prilikama u toj stranci, ali ova otkrivanja zast. Popadića za veoma važna i objašnjaju nam mnogo toga. Razumljivo nam je sada ono neko zadovoljstvo, koje se je u zadnje doba pojavi-

Dolazak vojske. U nedjelju 6. ov. mj. došao je posebnim vozom iz Splita jedan bataljon 11. puka Karadžorda. Kako čujemo, kroz kratko vrijeme dolazi i ostali dio vojske istog puka na stalni boravak u Šibeniku. Komandant je bataljona potpukovnik g. Stojanović, pa njemu, gg. di oficirima i junačkoj momčadi nazivljemo dobrodošlicu. Šibenik je dolaskom vojske počašćen, a i sretan što u svojoj sretnini ima vojsku, koja je naša čast, naša snaga i čuvarica slobode.

Čehoslovačka ekspedija. U srijedu na podne stiglo je u naš grad 58 članova „Čehoslovačkog pomorskog društva u Pragu“. Dođoše iz Zlarina, kamo prispješe yachtom „Nirvana“ vlasnosti br. č. Vukov iz Zlarina. Pošto razgledaše grad, motornom lađom pođoše na slapove Krke. Iz Šibenika putuju put južne Dalmacije i krstariti će po svim južnim lukama na Jadranu. Na zdar!

Nacionalni dan. Organizacija mjesnih jugoslavenskih nacionalista, priredila je u nedjelju „Praznik žrtve.“ U jutro je održano predavanje o značenju dana, a zatim pohod na groblje za žrtve koje su pale u borbi za slobodu i narodno ujedinjenje. Uvečer održana je zabava sa biranim programom u areni H. Kosova. Sudjelovalo je mnogo svijeta! Zabava je protkla najljepše.

Za preparandij. Upravitelj učiteljske škole u Šibeniku g. A. Grčić, došao je u naš grad da sa mjesnim faktorima uredi i utanači sve što je nužno, da se u pravo vrijeme otvori zavod. U „Drž. Domu“, već se počelo radom.

Na ljubljanski slet. Skoro svakim parobrodom, odlaze na ljubljanski slet sokolovi iz Dalmacije. Na prolasku za Šibenik, pričekani su od braće sokolova. Prekjučer je krenula najveća partija sokolova otpraćena glazbom i razdraganim građanstvom, te poklicima: Zdravo i Živio! Iz Šibenika je otputovalo oko 200 sokolova i izletnika. Slet jugoslavenskih sokolova u Ljublja-

ni uz učešće svih slavenskih sokolova, biti će velebna manifestacija sokolstva i sveslavenstva.

† **Antun Montana.** U subotu 5. ov. mj. preminuo je u Drnišu i preselio se u vječnost Antun Montana por. upravnik u miru. Obitelji pokojnika, izrazujemo najusrdniju sućut u žalosti.

✕ **Kupalište Jadrija.** Prosle nedjelje otvoreno je kupalište Jadrija. Odbor je izdao lijep proglas na građanstvo i izdao red za kupalište. Dnevno voze motorne lađe, a odboroviru se zauzimanjem uredilo i udesilo sve što je nužno, da imamo onakovo prvorazredno kupalište.

Umjetninki koncert. Koncem augusta, gostovat će u Šibeniku čuveni tenorista Josip Rijavec član zagrebačke i beogradske dvorske opere. Na klaviru pratit će ga poznati virtuoz Ćiril Ličar. Koncertat će se održati u areni H. Kosova.

Utopilo se dijete. U utorak popodne utopilo se na kupalištu Jadrija dijete od 3 godine, sin g. F. Štrkalja, suvlasnika kavane i Hotel Krka. U teškoj nesreći, koja je roditelje zadesila izričemo naše žalovanje.

Čitulja. U utorak se preselio u vječnost mali Boško, sin g. Mirka Škariće. Duša malog angjelka rađa se nauživala, a ucviljenom ocu i majci saučeeće u golemoj nesreći!

Zloba. Kad se u nedjelju posvetila sokolska zastava, na zvuk himne odredilo je društvo, da se ispali 21 hitac iz mužara i naravno, kako to obično biva, sa prostora pred crkvom u Varošu. No fratar zabrani to pucanje, i opališe se hici na putu, tako da se mogla dogoditi i teža nesreća nego se dogodila. Zaista je čudno takvo ponašanje, da se baš upotrebljava svaka prilika da se provocira mirno i rodoljubno građanstvo.

„Sarajevska pivara“ otvorena je pred nekoliko dana sućelice gostioni Vatavuk. Može se dobiti svježe pivo uz cijenu od Din. 7 litara i hladnih jela.

GRADSKA VIJESTI

U fond Filharmoničkog Društva darovao slijedeća gospoda: Grgo Kostan Din. 10, da počasti smrt Beska Škarice, Frane Karadžule Din. 10, da počasti smrt Antuna Montane, Driš i 10 Din. da počasti smrt Krste Marčić, Zadar.

Darovateljima topló zahvaljuje

Uprava.

„Zakon o izboru u općinska zastupstva u Dalmaciji.“ Nakladom Uprave „Dalmatinskog Glasnika“ izašla je II knjiga sa sadržajem „Zakon o izboru u općinska zastupstva u Dalmaciji“.

Vlasti, uredi i privatnici, koji žele knjigu naručiti nek uprave svoje naruče direktno Upravi „Dalmatinskog Glasnika“ — Split, Dubrovačka ul. 7, uz istodobnu dostavu Din. 5.— uključivo preporučena poštarina dostave.

Sinjska Alka. Ovogodišnje trke Alke slijediće kao i lani dne 16 augusta na historički dan oslobođenja Sinja od Turaka.

Za trku se čine velike pripreme, a posebni vlakovi prometati će toga dana između Splita i Sinja po dosadašnjem običaju.

Za invalide: Izašao je ovaj proglas: „*Gradjani!* Dani 13, 14 i 15 o. mjeseca određeni su, da se našim ubogim i tolikim kušnjama izvršenim invalidima pokaže i dokaže, da ima kod nas i za njih sreća i da ne zaboravljamo njihove patnje i stradanja. Obdržat će se dakle i u ovom gradu *Invalidski dan* sa potanjim programom, koji će se posebne objavit, pa ste svi bez razlike vjere, stala i političkog mišljenja pozvani već po samoj kršćanskoj čovjekoljubivoj dužnosti, da svaki od vas po svojim sredstvima, doprinesete što boljem uspjehu toga dana na njih i radost naših invalida, koji će vam za vaše natjecanje u nastojanju da ih pomognete odvrati, onom blagodatnom, kojem obiluje jedino srce bijednika, kad vide da ih ruka istaknjega miluje i pomaze. Gradjani! Poznato je, da su danas svačije potrebe velike, da nije moguće svakome izkazati se odjelima podatnosti i milostrija, ali prema našim bijednim invalidima mi smo gotovo svi u takovu stanju, da ne možemo i da ne smijemo ustegnuti ruku pomoćniku. Tu će nam ruku da harno izlube ne samo invalidi, nego i tolike sirote i udovice, koje drugog bojeg utocišta do naše ljubavi i saučestća za njih ne mogu da nađu! Pomozimo naše invalide! U Šibeniku, 9. kolovoza 1922. Općinski Upravitelj: *Dr. Rajević v. r.*

Dužna harnost. Primamo i od svoje strane najtoplije preporuče mo: Ako duševne i fizične patnje iz ratnog vremena nijesu još zaboravljene, Vi ćete se jamačno sjećati onih časova, kad su strepnja za život želja za kućom i porodicom i bojazan od fronta, bile i za Vas skopčane sa jednom jedinom nadom: nadom u pomoć

Dra. Dušana Karovića, a sjećate se i toga, da Vas ta nada nije iznevjerila i da Vas je pomoć Dra. Karovića sačuvala od smrti i povratila zdrava i vesela Vašem ognjištu. No plemeniti Dr. Karović pogodjen zlim nedaom, nije dočekao svoje kuće i milovanja svoje djece. Njega je pokosila smrt baš u času, kad smo mi svi drugi stali da se veselimo onom životu, koji nam je on postedio. Udovica i dvoje siročadi Dra. Karovića danas gladuju, a on, možda, iz mračnoga groba gleda danas u nas, kao što smo mi onda gledali u njega, očekujući da njegovoj djeci spasemo život — kao što ga je on nama spasao. Došao je čas da se odužimo. Spasavajmo gladnu siročad Dra. Karovića, ko me imamo da blagodarimo što danas naša djeca nijesu gladna siročad, a ako je blagodarnost Božji dar kao što sto je bila Božji dar dobroti Dra. Karovića, on će svojim ugaš nim očima vidjeti naše djelo i sjen će njegova zatrepitati od radosti, što njegovo zemno djelo daje i posratne plodove i što u našem narodu ima još ljudi, koji se pijetetom sjećaju bijedne djece svojih dobrotvora. Molimo Vas, Gospodine, da se u Vašoj sredini postavite na čelo akciji sakupljanja priloga za udovicu i siročad Dra. Dušana Karovića, naročito među našim drugovima iz vojske, pa da sakupljenu svotu pošaljete na jednog od potpisanih. — Split, augusta 1922. Dr. Vladimir Jakša. — Šibenik, augusta 1922. Krste Margetić. — Obrovac, augusta 1922. Bosko Desnica.

Konkurs za prijavu u podoficirsku školu ratne mornarice u Šibeniku produljen je do 15. septembra 1922. Ko želi da bude primljen u ovu školu, neka se obrati za sve podatke centralnoj upravi „*Jadranske Straže*“ u Splitu. Preporuča se najzrije mladeži, da pristupi u ovu školu, gdje će biti izježbani i odgojeni za vršne branitelje našeg jadranskog mora, za kojim tudjinu rastu zarubice. Naša se ratna mornarica razvija od dana na dan, pa je potreba na vrijeme spremiti potrebitu momčad, e da novi brodovi budu mogli odmah stupiti u djelatnost po našim ponosnim vodama. Roditelji, koji u današnjim danima nailaze na teške muke za osiguranje budućnosti svojoj djeci, neka upotrebe ovu lijepo priliku i svojoj djeci omoguće što prije lijepi život i plemeniti rad u službi otadžbine na moru. Iz naših primorskih krajeva treba da pohrli dobar broj. Primit će se do 200 pitomada. Molbe moraju biti potpuno uredne, e da se ne dogodi, kao i sada, da se moraju nekima povraćati radi pomanjkanja tačnih dokumenata.

Vlasnik i izdavalac: DR. V. SMOLČIĆ
Odgovorni urednik: DR. ĆEDOMIL MEDINI
Tisak grafičnog zavoda E. VITALIANI.

Tvrđka utemeljena 1906.

JOSIP JADRONJA

ŠIBENIK :- (DALMACIJA)

agenturni, komisionalni, otpremnički i pomorski posao, poveljeni trgovačko-pomorski mešetar.

Brzjavlj: Agentur Jadronja - Šibenik.

Telef. Interurb. br. 3.

Zastupstvo i skladište najboljih eksportnih tvrđka i tvornica sve kolonijalne robe, pšeničnog brašna boljeg domaćeg mlina kao i mekinja, kukuruza, zobi itd. — Likera, Siropa, finih vina i šampanja. — **Izravni uvoz iz inozemstva:** sira Parmizana Ementhalera, te Estrata konzerve pomidora, Mortadele, Ruskog originalnog čaja, Modre galice, sumpora itd. — Sardine u ulju i u bačvicama slane srdjele najveće dalmatinske tvornice. — **Karbid tvornice Jajce (Bosna)** koji sadržaje 200—300 litara acetilena, mnogo korisniji nego dalmatinski te prema tomu mnogo jeftiniji pri uporabi. Nadalje je čist i daje krasno jednolično svjetlo, bez ikakvog neugodnog mirisa. — **Petroulje** u sanducima i bačvama izvrstno rafinirano. — Domaće rafinerije, benzin i mineralna ulja svih vrsta najfinije rafinirano, oksigen u tehničke, medicinske i znanstvene svrhe, kiselina za akumulatore.

Uzorci, ponude i razjašnjenja na zahtjev badava i franko. — Prima se naručbe svakovrsnih pečata i tabla uz tvorničke cijene.

Zastupstvo za špediterske poslove u svim većim mjestima cijelog svijeta.

Kr. ovlaštena prodaja baruta, eksploziva, oružja i municije

t. t. Jakov Dulibić i drug Šibenik

časti se javiti c. općinstvu grada i okolice, da imade na skladištu lagumskog i lovačkog baruta, te lovačkog oružja i municije.

Braća Grubišić - Šibenik

Telefon 36

Po najnižim cijenama nudjamo rezanih i iscjepanih bukavih i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava u kući.

Svaki Jugoslaven mora biti član JUGOSLAV. MATICE

Prodava se u Šibeniku na lijepom otvorenom položaju, u gradu, podobno građevno tlo 3500 m² za bilo koje poduzeće i radnju, sa tri zgrade, te kompletnim namještajem moderne radione svljeća. — Reflektanti radi potanjih informacija, neka se obrate u pravi lista.

Objava.

Umoljavam svu g. trgovce kao i privatnike da nikomu ne daju i ne posuđuju novac kao i robu na moje ime, te izjavljujem da od današnjeg dana ne priznajem nikakav dug nađen na moje ime.

MARIJA KANTOCI
Šibenik, 30. VII. 1922.

Sve tiskalice

za narodne i građanske škole kao god i za župske urede dobivaju se u tiskari E. VITALIANI Šibenik

MIRIS

TVORNICA SAPUNA I SVEĆA D. D. NA
SUŠAKU

PROIZVADJA
RAZNE VRSTE
PRVORAZREDNOG
PERAĆEG SAPUNA
TE MIRISAVOG I BRIJAĆEG
UZ NAJPOVOLJNIJE
CIJENE.

GLAVNI ZASTUPNIK ZA SJEVERNU DALMACIJU:
EDMUND WEISSENBERGER
ŠIBENIK

TRANSPORTNO I OTPREMNIČKO PODUZEĆE

SPLIT
TELEFON 220.

A. Kuvaić

BAKAR
TELEFON 20.

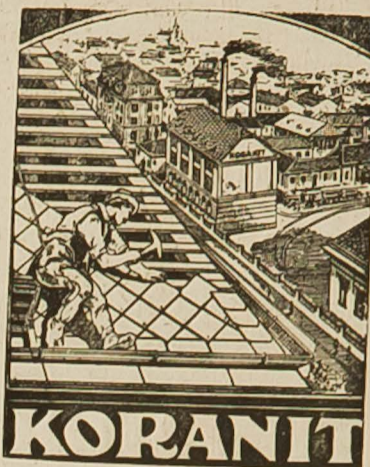
Preuzimlje robu za prevoz, otpremu
uskladištenje, carinjenje i osiguranje.

Izvršuje sve naloge najkulantnije uz
dobre garancije.

Zastupstvo Uzajamno osiguravajuće Banke „Slavija“.

KORANIT D. D.

prva jugoslavenska industrija asbestnog škri ljevca
tvornica u KARLOVCU

**Najbolji krov
sadašnjosti**

Glavno zastupstvo za sjevernu
Dalmaciju sa skladištem u
Šibeniku

BRAĆA MAKALE
ŠIBENIK

Brzojavi: Makale - Šibenik.
Inter. telefon br. 46.

SLAVENSKA BANKA d. d.

FILIJALA ŠIBENIK

::: Dionička glavica K 150.000.000. ::: Pričuva K 50.000.000.

BRZOJAVNI NASLOV: SLAVENSKA

Glavno sjedište

ZAGREB

Poslovne centrale:

BEOGRAD

LJUBLJANA

FILIJALE

Bjelovar
Brod n/S
Dubrovnik
Celje
Gornja Radgona
Kranj
Maribor
Murska Subota
Osijek
Sombor
Sušak
Šabac
Velikovac
Vršac

EKSPozITURE

Monoštor
Skofja Loka
SEZONSKA EKSP.
Rogatačka Slatina

AGENCIJA:

Buenos Aires

AFILIJACIJE:

Budapest (Balkan
Bank).
Wien (Bankhaus)
M. R. Alexander

Prima uloške na knjižice i tekući
račun uz najpovoljnije uvjete.

Obavlja sve bankovne transakcije najkulantnije.

::: Jadranska Banka a. d. - Beograd :::

Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor,
Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split,
Šibenik, Zagreb.

BEČ, TRST, OPATIJA, ZADAR.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.